

TILLITSVALGTSEMINAR 2026

v/ organisasjonsrådgivere Simon Skjerven og Ane Norgård
Brohaug

organisasjon@naturvernforbundet.no

Plan for seminaret

- Hva er Naturvernforbundet?
- Lokallagenes rolle i organisasjonen
- Hva er styrets oppgaver?
- Dette er de viktigste verktøyene for deg som tillitsvalgt
- Spørsmål og svar

Vi sender ut presentasjonen i etterkant!

**Hvorfor ble du med i
Naturvernforbundet? Del med
resten av oss i chatten**

Del 1: Om Naturvernforbundet

Hva er Naturvernforbundet?

- Grunnlagt 1914
- Politisk interesseorganisasjon for natur og klima
- Demokratisk medlemsorganisasjon
- Over 130 lokal- og fylkeslag over hele landet
- 43 000 medlemmer, stor økning siden 2024

Vi vinner!

Bare i 2025 fikk vi sammen:

- Innføring av tre fiskefredningsområder i Oslofjorden
- Totalforbud mot uttak av torv
- Ingen lisenser til gruvedrift på havbunnen de neste fire årene
- Rekordhøye summer til skogvern i statsbudsjettet
- Stans av utbygging av Viken Park
- NVE avslår søknaden om å bygge Davvi vindkraftverk i Finnmark
- Kommunestyret i Modalen har sagt nei til utbygging av et stort vindkraftanlegg i fjellene
- I Trondheim er Norges første bynaturpark etablert på Lade
- Og mange flere store og små seiere!

Styrende dokumenter

Vedtektene

- <https://naturvernforbundet.no/vedtekter>
- Fastsetter hvordan organisasjonen skal fungere, og hvilket ansvar som ligger hvor.

Prinsippprogram

- <https://naturvernforbundet.no/prinsippprogram>
- Naturvernforbundets politikk

Arbeidsprogram

- <https://naturvernforbundet.no/arbeidsprogram>
- Mål og «prioriteringer» for landsmøteperioden – landsstyret prioriterer innenfor arbeidsprogrammet.

Naturvernforbundet 2030

- <https://naturvernforbundet.no/om-oss/naturvernforbundet-2030/>
- Langsiktige mål og strategi for å bli en bred folkebevegelse for natur og klima med tiltakspunkter.

Hva er en demokratisk medlemsorganisasjon?

- Naturvernforbundet er demokratisk og medlemsstyrt. Det betyr at vi har **demokratiske strukturer**, som årsmøter, landsmøtet og styrende organer. Og det betyr at **medlemmene bestemmer**.
- Hvert medlem har **demokratiske rettigheter**. De har rett til å møte på årsmøtet i sitt lokallag, fremme forslag og stemme over saker. De velger også lokallagets styre.
- Medlemmene har også møterett på fylkeslagets årsmøte, men ikke stemmerett. Stemmen forvaltes gjennom lokallaget, som deltar på fylkesårsmøte. Der velges fylkesstyret.
- Medlemmene velger delegater til landsmøtet via lokallagets og fylkeslagets årsmøte. Slik har de *indirekte demokratisk påvirkning* på hele organisasjonen.

Bli en fruktredder!

- Over 400 gamle norske eplesorter er truet – disse har stor betydning for biologisk mangfold
- Nytt prosjekt i 2026 støttet av Sparebankstiftelsen DNB
- Kobler sammen de som har overskudd av frukt, med frivillige som ønsker å bidra med plukking
- Mål om mindre matsvinn, bedre beredskap
- Gode muligheter for lokal aktivitet og verving!
- Les mer på nettsiden:
<https://naturvernforbundet.no/fruktredder/>

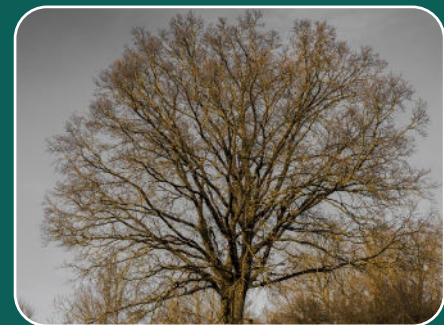
Fjord og hav

- Søksmål for å stoppe gruvedumping i Førdefjorden – siste runde i Høyesterett ferdig, nå venter vi på dommen
- Storsatsning for Oslofjorden: Stort treårig prosjekt med lokal aktivitet
- Marin forurensning og plast

Del 2: Lokallagenes rolle i organisasjonen

Sentralt

- Landsmøte hvert annet år
- Sentralstyre
- Landsstyre
- Utvalg
- Nettverk
- Sekretariatet

Fylkeslag (15 fylkeslag)

- Årsmøte hvert år
- Fylkesstyre valgt av årsmøte
- Fylkesansatte
- (Arbeidsgrupper/utvalg)

Lokallag (ca. 115 lokallag)

- Årsmøte hvert år
- Lokallagsstyre valgt av årsmøte
- (Arbeidsgrupper)

Tillitsvalgt i Naturvernforbundet – dette er din muligheter

- Mulighet til å **være med på vinnerlaget** på rett side av historien. Vi gjør en forskjell, og har gjort det i over 100 år.
- **Sosialt og faglig nettverk** av andre som er opptatt av natur, miljø og samarbeid
- Utforme **lokale aktiviteter** i laget – hva skal Naturvernforbundet være der du bor?
- **Påvirkningsarbeid gjennom media og politikk:** Det er mye mer relevant hva Naturvernforbundet mener, enn hva «Truls» mener.
- **Rettslig klageinteresse:** Naturvernforbundet er legitim høringsinstans, skal automatisk få informasjon og invitasjon, kan påklage vedtak og gå til retten på naturens vegne
- **Demokratisk rett** til å påvirke Naturvernforbundets retning – hvem skal vi være og hva vi skal mene og prioritere
- **Ansatte ressurspersoner:** Både fylkesvis og nasjonalt har vi eksperter på natur, klima, energi, organisasjonsdrift

Hva er lokallagets rolle?

- Fra vedtektene: *«Lokallaget skal følge opp natur- og miljøvernsaker i sitt område og bør arbeide for å aktivisere medlemmene i området og, så langt det er grunnlag for det, følge opp sentrale og fylkesvise kampanjer og aksjoner o.l.»*
- Rammene bestemmes av vedtekter og årsmøtet, inkludert aktivitetsplan
- Styret prioriterer, legger strategi, organiserer arbeidet og delegerer:
 - Saksarbeid
 - Lokale aktiviteter
 - Medlemskommunikasjon
 - Rekruttering av medlemmer

Samarbeid mellom organisasjonsledd

- Del erfaringer og spør hverandre! Hjelpen fra samme organisasjonsledd fungerer ofte best
- Fylkesstyret og ansatt skal fungere som bindeledd mellom lokallag og det nasjonale leddet
- Fylkesstyret skal tilrettelegge for lokallagenes arbeid gjennom politisk og organisatorisk oppfølging
- Nasjonalt ledd lager og opprettholder systemer for organisasjonsdrift, har opplæring i disse systemene og driver med kompetanse og organisasjonsutvikling

Dette kan dere gjøre i lokallaget: bli kjent med lokallagene i nærheten, fylkesstyret og fylkesansatt

Medlemmenes rolle

- Grunnsten i organisasjonen – de gir oss legitimitet og troverdighet
- Demokratiske rettigheter
- Roller: frivillige eller deltakere på aktiviteter, bidra i oppgaver – eller passive medlemmer
- Informasjon: nyhetsbrev sentralt, hvilken info får de om det lokale arbeidet?

Organisasjonskultur i styrende dokumenter

Landsmøtet 2022 vedtok mål for Naturvernforbundet 2030:

«Naturvernforbundet skal fram mot 2030 jobbe for å bli en bred folkebevegelse for natur og klima. For å ha legitimitet i debattene om natur og miljø er det avgjørende at vi er mange og at medlemsmassen og våre aktive speiler befolkningen.

Det er hele organisasjonens ansvar å nå disse målene»

Dette målet må vi huske på og hjelpe hverandre med å få til.

Organisasjonen Naturvernforbundet framover

- Ambisiøse planer – Naturvernforbundet skal bli en bred folkebevegelse
- Stor medlemsvekst – og fortsatt stort potensiale!
- Mange medlemmer ønsker å bli aktive – hva tilbyr vi og hvordan tar vi de i mot?
- Et stort lag som vinner saker – mange erfaringer som kan deles om saksarbeid og aktiviteter

God organisasjonskultur og oppførsel

- Naturvernforbundet skal være en trygg organisasjon for alle våre medlemmer og aktive (inkludert barn og ungdom)
- Det er nulltoleranse for rasisme, hets og trakassering av minoriteter
- Personangrep tolereres ikke – verken i interne eller eksterne møter, på sosiale eller tradisjonelle medier
- men det betyr selvfølgelig ikke at vi ikke kan diskutere eller være uenige så lenge vi er saklige og behandler hverandre med respekt

Etiske retningslinjer

Etiske retningslinjer ble revidert i 2025

- Retningslinjene skal bidra til trygghet i hverdagen som aktiv, tillitsvalgt og ansatt i Naturvernforbundet.
- Retningslinjene skal motvirke maktmisbruk av alle typer.
- Naturvernforbundets etiske retningslinjer gjelder for ansatte, tillitsvalgte, og andre som opptrer i en situasjon hvor man må regne med å bli betraktet som representant for organisasjonen.
- Alvorlige brudd på retningslinjene kan medføre konsekvenser som tap av verv eller utestengelse.

Etisk utvalg

Naturvernforbundets etiske utvalg er oppnevnt av landsstyret. De skal behandle varsler i tråd med retningslinjene for håndtering av varslingssaker og Naturvernforbundets etiske retningslinjer. Formålet er å sikre en klar og ryddig håndtering.

Naturvernforbundets etiske utvalg består av Gunnar Sander, Magnus Storvoll Strømseth, Lea Justine Nesheim, Nordis Vik Olausson, og Dag Arne Høystad.

Naturvernforbundets etiske utvalg kan kontaktes på epost: etiskutvalg@naturvernforbundet.no

Del 3: Hva gjør vi som tillitsvalgte?

Formelle krav fra organisasjonen

Lokallag og fylkeslagene skal:

- Stå for lokal-/fylkeslagets daglige drift, og sørge for et aktivt tilbud til medlemmene
- Styre og drifte lokal-/fylkeslagets økonomi
- Planlegge og gjennomføre årsmøte

Formelle krav fra organisasjonen

Daglig drift og tilbud til medlemmene

- Styret er ansvarlig for den daglige driften.
- Styret inviterer til medlemsmøter og andre arrangementer.
- Lokallaget kan sette ned arbeidsgrupper.

Ansvarsfordeling i styret

Hvordan fordeler vi ansvar og prioriterer oppgaver?

- Årsmøtevedtakene bestemmer hva dere prioriterer
- Fordel oppgavene jevnt i styret – alle gjør litt
- Ha gjerne egne ansvarsområder, for eksempel økonomiansvarlig, medlemsansvarlig, aktivitetsansvarlig, ol.
- Men – styrearbeidet er et felles ansvar.

Årsmøtet

Planlegge og gjennomføre årsmøter

- Årsmøtet skal behandle regnskap, årsmelding, aktivitetsplan, budsjett og velge nytt styre.
- Rett etter årsmøtet skal laget sende over årsmøteprotokoll, årsmelding og regnskap til sentralt. (Lokallagene skal også sende sitt til fylkeslaget).

Husk: Alle medlemmer får årsmøteinnkallingen én måned før, bruk muligheten for å aktivisere flere medlemmer

Økonomi og regnskapsføring

Regnskapsføring

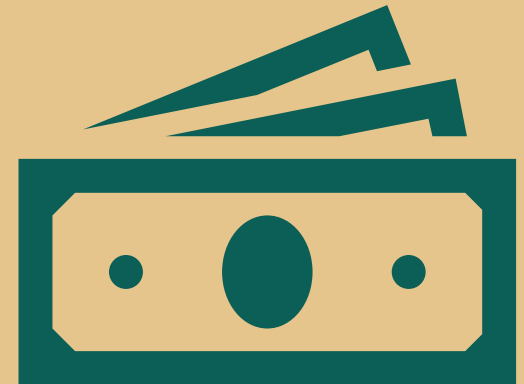
- Alle lokallagene og fylkeslagene skal føre regnskap.
 - Egen mal til føring av regnskap
- Et regnskapsår er et kalenderår (01.01-31.12)
- Bilag skal lagres i 5 år!
 - Bilagene for 2025 skal makuleres etter 01.01.2031

Økonomi og regnskapsføring

Hvorfor er regnskapsføring så viktig?

- En ryddig økonomi gir forutsigbarhet.
 - Penger gir aktivitet, og aktivitet kan igjen gi penger.
 - Husk å søke midler til aktivitetene dere planlegger i god tid.
- Utfordringene ved å ikke ha økonomien i orden er store og krevende.
- Gjør vi økonomien riktig kan vi bruke enda mer tid på naturvernarbeidet som vi brenner for!

Økonomi og regnskapsføring

Økonomi: Revidering av regnskap

- Alle regnskap i fylkes- og lokallag skal revideres.
 - Vedtektene krever det (§§ 8-5, 9.c; 9-7, 5.c)
 - Kvalitetssikring av regnskapet.
 - Viktig for søknad om momskompensasjon.
- Må årsregnskapet revideres av profesjonell revisor?
 - Veldig få lokal- og fylkeslag faller inn under dette kravet.
- Hvem kan være revisor?
 - En eller flere personer utenfor styret.

Brønnøysundregistrene

- Informasjon og veiledning på nettsiden: <https://naturvernforbundet.no/aktiv/brreg/>
- Alle skal være registrert i både i **enhetsregisteret** (få organisasjonsnummer) og **frivillighetsregisteret** (alle frivillige organisasjon)
- Mangler ved registrering?
 - Mangler dato? Skriv 01.09 stiftelsesåret.
 - Mangler protokollen fra stiftelsesmøtet? Bruk protokollen fra sist årsmøte for å vise at foreningen eksisterer.
- Det er lagenes ansvar å oppdatere Brønnøysundregistrene.
- Må vanligvis gjøres hvert år etter årsmøte.

Brønnøysundregistrene

Nærmere om signaturrett

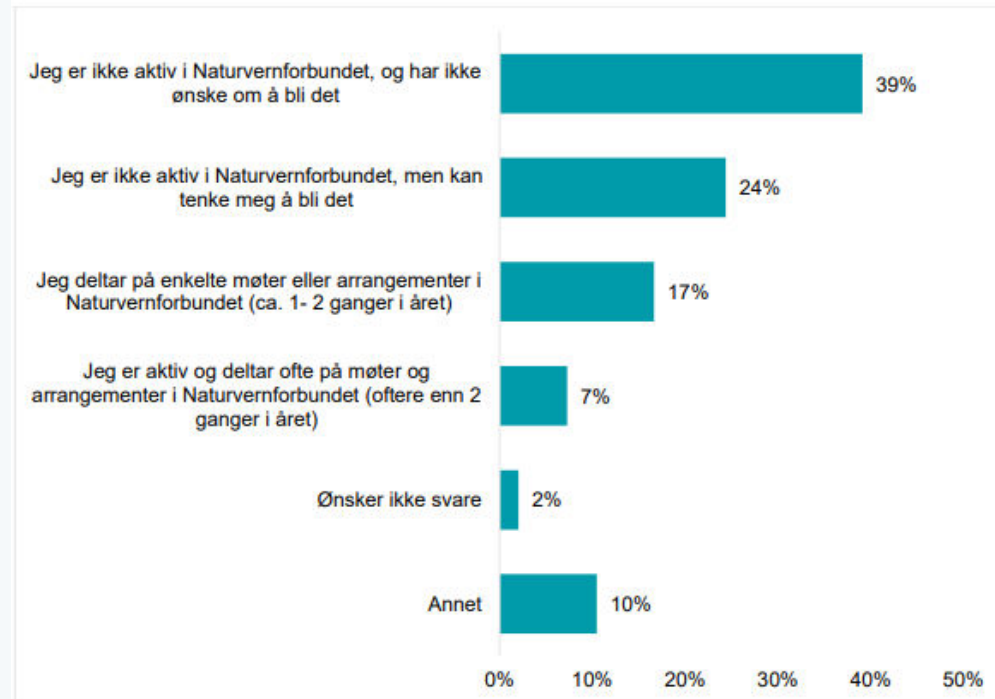
Vedtektene sier hvem som har signaturrett (opptre, skrive under på vegne av)

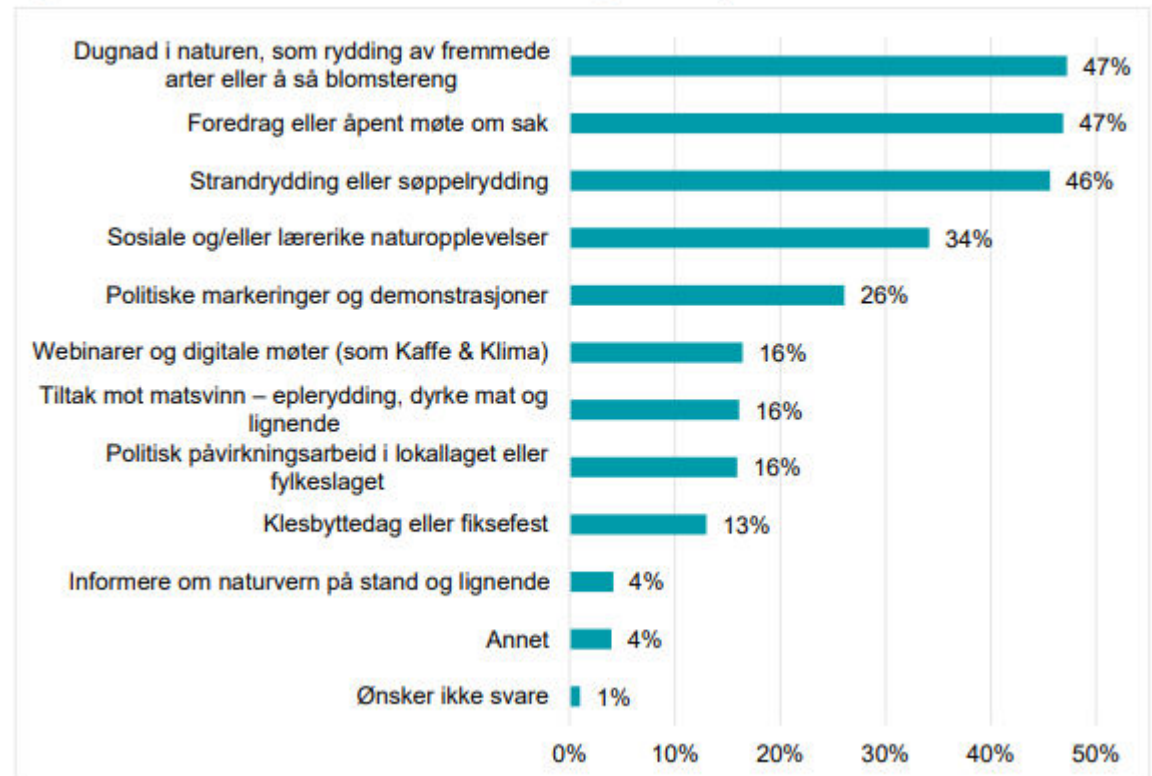
Viktig å ikke blande sammen signaturrett med disposisjonsrett i banken – det er ingen automatikk i at kasserer må ha signaturrett.

Hvilke aktiviteter ønsker medlemmene?

Figur 2.2 Om medlemskap og aktivitet. Hva stemmer best for deg? Kryss av for utsagnet under som beskriver deg som medlem best. N=4 539

Figur 2.5 Hvilke aktiviteter kunne du tenke deg å delta på? N=1 107

Aktivitetstilskudd

Mål: økt aktivitet i lagene i Naturvernforbundet

- Plast og marin forurensning
- Naturglede – friluftsliv i nærnaturen
- Vi redder Oslofjorden
- Rovdyr
- Mat, matsvinn, matsystem
- Ombruk og reparasjon
- Den store klesbyttedagen

Neste søknadsfrist: 1. juni

Kommunikasjon utad

Nettsider – video og
veiledning på nettsiden

Sosiale medier – tips på
nettsiden

Informasjon til
medlemmer – veiledning
på nettsiden

Mediearbeid – mer på
lokallagslederkurs

Politisk påvirkning

- Hva ønsker årsmøtet at lokallaget skal jobbe med?
- Hva er deres strategi og virkemidler?
- Samarbeid – i Naturvernforbundet og med andre
- Be om hjelp – fylkesledd, andre lokallag, sentralledd

Vi kan bli flere!

- Har dere satt et mål for medlemsrekruttering?
- Hvilke arenaer har dere?
- Kan dere skape flere arenaer for medlemsrekruttering?
- Tenk rekruttering i alle aktiviteter!

Viktige verktøy for deg som tillitsvalgt

- Finn mer info om alt fra dagens kurs på nettsiden:

<https://naturvernforbundet.no/aktiv/>

Drift av lokallaget

→ Hvordan gjennomføre årsmøte?

Planlegging og gjennomføring av årsmøte i lokal- og fylkeslag

→ Hvordan starte et lokallag?

Ønsker du å starte et lokallag? Her er nyttig informasjon i arbeidet.

→ Hvordan kontakte medlemmer?

Skal du sende ut en henvendelse til alle medlemmer i laget? Her finner du mer informasjon om medlemslister og personvern.

→ Hvordan bruke medlemsregisteret?

Her finner du veiledning til hvordan du bruker MinSide, vårt medlemsregister.

→ Hvordan registrere laget i Brønnøysundregistrene?

Her finner du informasjon om hvordan registrere og oppdatere laget i Brønnøysundregistrene.

→ Logo for lokal- og fylkeslag

Alle lokal- og fylkeslag har egne logoer. Her finner du logoen til ditt lag.

→ Veileder for rekruttering

Her finner du tips til hvordan ditt lokallag kan verve og få med flere på laget.

→ Retningslinjer

Landsstyret har vedtatt mange retningslinjer som gjelder for hele organisasjonen. På denne siden finner du våre styrende dokumenter

Nettsider

Mål for nettsidene:

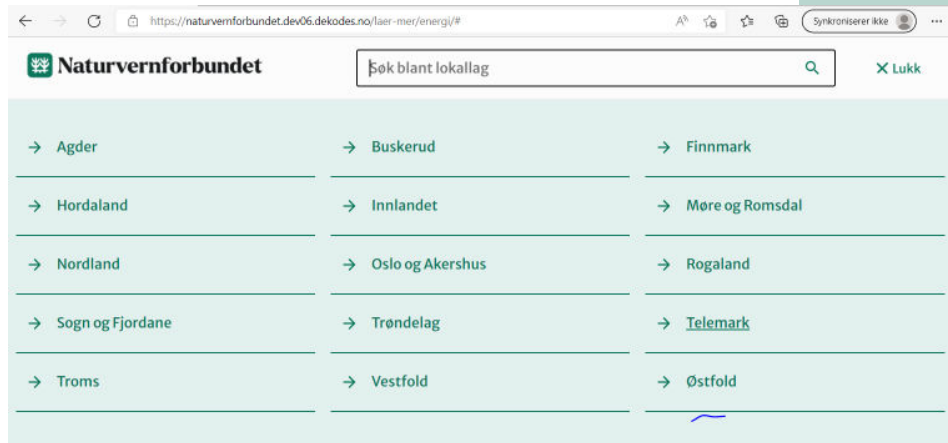
- Vekke tillit til Naturvernforbundet med godt innhold og riktig budskap
- Hjelp medlemmer og andre natur- og miljøinteresserte
- Rekruttere medlemmer og få inn bidrag
- Være en kunnskapsformidler
- Gjøre hverdagen til tillitsvalgte og aktive bedre

Krav til innhold

- Skal ikke være et «intranett» - saker bør ha allmenn interesse
- Skrive så folk forstår
- Bruke bilder i alle innlegg
- Fortelle om hvem vi er og hva vi gjør

Lokal- og fylkeslag

- Fylkessidene er egne nettsider med selvstendige bilde- og tekstmapper + egne innholdskategorier.
- Lokallagssidene bor på fylkessiden
- Alle som vil bruke nettsidene kan få bruker – kontakt Lise (le@naturvernforbundet.no)
- Brukerveiledning; <https://naturvernforbundet.no/aktiv/slik-bruker-du-nettsidene/>
- Spør fylkessekretær om du trenger hjelp!

E-post og lagring

- Et nyttig og praktisk verktøy for alle lagene.
- Gratis for lagene – kostnaden dekkes av sentralt.
- E-postkontoen er deres kontakt med medlemmer og andre eksterne som kommuner, fylkeskommuner, lokale politikere, presse og lignende.
- Gode dokumentlagringsmuligheter for lokal- og fylkeslagene.
- I tillegg er det mange andre nyttige verktøy!
- Temaside: <https://naturvernforbundet.no/aktiv/epost/>

Medlemslister og personvern

Oppdaterte medlemslister:

- tillitsvalgte har tilgang gjennom MinSide etter å ha vært på kurs
- navn, adresse, telefon, epost, lokallag, fødselsdato
- reservasjoner – tas ut, unntatt årsmøteinnkalling
- store bevegelser i medlemsmassen
- eget kurs om medlemsregister 17. juni – invitasjon sendes til alle fylkes- og lokallag

Ta kontakt med medlem@naturvernforbundet.no

Medlemslister og personvern

Viktige prinsipper, medlemslister

- Ikke spre listene
- Kan ikke brukes til annet en Naturvernforbundet
- Ha oppdaterte lister ved hver utsending
- Ikke last ned medlemsliste med mindre du må
- Slett fortløpende – GDPR er strengt!

Maler til viktige dokumenter

Vi har maler til flere dokumenter tilgjengelig på nettsiden.

- Årsmøtepapirer: [Maler årsmøtepapirer – Naturvernforbundet](#)
- Logo og design: [Profilmanual – Naturvernforbundet](#)
- Vedtekter og stiftelsesdokumenter: [Hvordan starte et lokallag? – Naturvernforbundet](#)

Kunnskapsbank for tillitsvalgte: [For tillitsvalgte - Naturvernforbundet](#)

Kontakt med ansatte i Naturvernforbundet

Kontakt din fylkessekretær

- spørsmål om lokallagsdrift, økonomi, hjelp til arrangementer

Medlemsavdelingen: medlem@naturvernforbundet.no

- spørsmål om medlemslister og medlemskap

Organisasjonsavdelingen: organisasjon@naturvernforbundet.no

- spørsmål om e-postkonto, innsending av årsmøtepapirer, vedtekter, Brønnøysund, MinSide

Annet: naturvern@naturvernforbundet.no

- spørsmål om fag og politikk – du kan også ta kontakt direkte med fagrådgivere, se ansattoversikt på nettsiden

Landsmøte 2026: 6. – 8. november

- Naturvernforbundets øverste organ
 - Vedtar politikk og prioriteringer
- Samlingspunkt for miljøvernere fra hele landet
- Alle lokallag kan sende én representant, fylkeslag kan sende flere
- Formell innkalling ble sendt ut denne uken, påmeldingsfrist 6. september

Hva trenger dere videre av kompetanseheving?

- Rekruttering av medlemmer og frivillige
- Økonomi og regnskap
- Sosiale medier og nettsider

- Opprett kontakt med andre lokallag og fylkesstyret – hva kan dere hjelpe hverandre med?

På neste styremøte:

- Hvordan bidrar vi til at Naturvernforbundet blir en bred folkebevegelse?
- Hvilke aktiviteter får med flere?
- Hvordan blir vi flere medlemmer?
- Hvordan deler vi lokallagets erfaringer nasjonalt og fylkesvis, slik at vi vinner saker og blir større?
- Hva trenger vi fra Naturvernforbundet sentralt?

Takk for nå!

Har du spørsmål eller tilbakemeldinger?

Kontakt oss på organisasjon@naturvernforbundet.no